

BIOTOP: PARK

Lidská sídla, ať už vesnice nebo město, nejsou pro zvířata a rostliny přirozené prostředí. Je to biotop uměle vytvořený člověkem pro jeho vlastní potřeby. I ve městech však najdeme mnohé biotopy, místa jako zahrady, PARKY, rybníky a stěny, které se skoro neliší od přírodních typů prostředí a tvoří ve městech či vesnicích svébytnou jednotku. **Biotop park je uměle vytvořený člověkem a člověk se o něj nadále musí starat.**

Dávné městské veřejné parky vznikly ze starých **zahrad**. Např. v Brně již od roku 1785 byla přeměněna Jezuitská zahrada ve veřejný sad. Postupně se zpřístupňovaly některé **soukromé zahrady**. Prvním, nově pro veřejnost založeným parkem v českých zemích byla Lidová zahrada v Praze, dnešní Chotkovy sady.

Člověk jej nevytvořil pouze jako **estetický doplněk** svého sídla nebo městské krajiny, ale i pro **odpočinek**, a v dnešní době také **pro sport**. Pro školy může být park využitelný jako **učební prostředek** pro přiblížení učiva. Záleží na tom, jak je park vybavený a všestranně uzpůsobený. V současných upravovaných parcích nemusí být pouze upravené **cesty pro chodce**, nýbrž i **cyklistické stezky, koutky a hřiště pro nejmenší** nebo i **specializovaná hřiště** ke konkrétním sportům či zájmům. Jsou parky, kam člověk **uměle nasadil zvířata** a kde je drží pod stálým dohledem (různé druhy **kachen a hus, kozy, ovce, ptáci** ve voliérách, apod.). Toto ovšem není tak typický znak (až na zámecký park v Kroměříži) pro naše parky, ale v zahraničí je to obvyklá věc.

Rostliny v parcích, zahradách i sídlištní zeleň naše prostředí nejen **zkrášlují**, ale také **zachycují prach, zvlhčují ovzduší, poskytují stín, snižují** v parných dnech **teplotu okolí, snižují hlučnost** prostředí. Veškerá zeleň si zasluhuje naši péči.

Pro parky máme základní rozdělení na dva druhy, park **anglický a francouzský**.

Anglický park se vyznačuje **svobodným rozmístěním rostlin** ve velkém prostoru tak, aby vypadaly jako samovolné, přírodou vytvořené, společenství. Tento typ parku je pro městské parky **typičtější**, neboť jednou z jeho výhod je nenáročná údržba.

Francouzský park se vyznačuje **perfektním rozmístěním a precizní údržbou své výsadby**. Převážnou část rostlinného faktoru zde tvoří keře, které jsou záměrně upravované do nejrůznějších a nejlépe **symetrických tvarů**, a které jsou doplněny o nejrůznější **fontány, zákoutí a bludiště**.

Příkladem tohoto parku je zámecký park v Dobříši. Kombinaci obou výše uvedených parků můžeme najít ve Versailles.

V Brně najdeme spoustu parků, pro ilustraci: Lužánky, Denisovy sady, Akátky, okolí Špilberku, Tyršův sad, Koliště (za Domem umění), Studánka, Wilsonův les, atd.

Způsob **hospodaření** má vliv na celkový **charakter parků**. Je-li park **úzkostlivě udržovaný**, pak v něm najdeme pouze **několik málo druhů** z říše jak rostlinné, tak živočišné. Dalším elementem brždění rozvoji zejména zvířeny jsou **návštěvníci parku**, kteří nejen že **ruší**, ale i **poškozuji**. Naopak v parcích, jejichž rozvoji se ponechává větší **volnost**, se postupně mění celý ráz. Z trávníků se stávají vegetačně bohatší **louky**, s pestrou druhovou paletou hmyzu, čímž stoupá rozmanitost ptactva a drobnější zvěře. Je-li v parku docíleno určitého stupně ukázněnosti návštěvníků, může dojít i k částečnému sblížení člověka se zvířaty.

Veřejná zeleň:

- **základní plochy:** parky (okrskové, obvodové a ústřední), dětské parky, uliční zeleň, sadovnické úpravy veřejných prostranství,

- **doplňkové plochy:** lesní parky, zeleň v rekreačních oblastech, lázeňské parky, historické parky a zahrady atd.

ROSTLINY

V parcích se vyskytují **okrasné dřeviny a keře**, které jsou základním prvkem. Park se mění v každém ročním období, protože zde rostou jak **stálezelené dřeviny**, tak i **opadavé** a ty **mění** ke konci vegetace výrazně **barvou**. Park proto vystřídá celou škálu barev - **zelenou, žlutou, červenou a také hnědou**. Mezi dřeviny patří jehličnany jako **jedle, cypřiše, jalovce, borovice, smrky, modřiny,...**

Z okrasných keřů jsou v parcích vysazovány často nepůvodní druhy, které jsou k nám přivezeny z různých oblastí světa. Jsou to např. **tamaryšek, plamének, magnólie, zlatice** a častým zástupcem jsou také keře **růže**.

V parcích jsou také vystavěny **umělé rybníky**, v jejichž blízkosti rostou specifické druhy dřevin. Např. **vrby, olše, topoly**. Mezi květiny rostoucí u rybníků patří **blatouchy, kosatce**. V samotném rybníku pak rostou **lekníny, rákosí** a různé druhy řas.

Stromy nad 10 m: javor (šedý, velkolistý, mléč, klen, stříbrný), jírovec maďal, olše lepkavá, bříza bělokorá, habr obecný, buk lesní, jasan ztepilý, jinan dvoulaločný, ořešák královský, platan javorolistý, topol (šedý, černý), osika obecná, třešeň ptačí, dub (letní, zimní), trnovník akát, vrba bílá, jeřáb olšolistý, lípa srdčitá, jilm.

Stromy do 10m: babyka, hloh obecný, magnolie - šácholan, jabloň domácí, slivoň domácí, hrušeň (obecná, vrbolistá), vrba obecná, šeřík obecný, jeřáb ptačí (ovocné stromy jsou výjimkou).

Jehličnany: jedle, modřín, smrk, borovice, douglaska tisolistá, tis červený, tisovec, zerav, jedlovec, blahočet chilský, cedr himálajský, hlavotis, cypřišek, ostrolistec kopinatý, cypřišovec leylandský, cypřiš, jalovec.

Opadavé keře: javor dlaňolistý, čnělkovec ovocný, jírovec drobnokvětý, muchovník oválný, netvařec nízký, dřišťál (obecný, thunbergův), komule (střídavolistá, davidova), krásnoplodka bodinierova, hlavoš západní, kdoulovec, svída bílá, dřín obecný, skalník chladnomilný, kdouloň obecná, zimolez maackův, ptačí zob tupolistý, mochnovec křovitý, bez černý, jilm drobnokvětý, kalina.

Stálezelené keře: aukuba japonská, dřišťál juliin, zimostráz vždyzelený, břečťan popínavý, cesmína ostrolistá, zimolez, mahonie, hlohyně.

Trávy: kostřava ovčí, lipnice hajní, smilka tuhá + nejrůznější druhy trávníků.

Okrasné květiny: tulipány, narcisy, viola vonná + další nejrůznější druhy.

ŽIVOČICHOVÉ

V parcích se hojně vyskytují **veverky, ježci, krtci, lasičky, myši, hraboši, myšice, krysa, netopýr, zajíc ...** U rybníků vrubozobí (**kachna, husa, labuť**), hrabaví (**bažant, páv**), sovy (**puštík**), kukačky (**kukačka**), šplhavci (**datel, žluna**), pěvci (**skřivan, chocholouš, vlaštovka, jiříčka, konipas, kos, drozd, červenka, slavík, pěnice, střízlík, sýkora, havran, vrána, straka, sojka, špaček, vrabec, pěnkava, zvonek, hýl**)

Z plazů můžeme v některých parcích vidět **ještěrky a užovky**.

V neposlední řadě je park také domovem mnoha **bezobratlých živočichů**. Žijí zde pavoukovci (**sekáč, křižák, pokoutník,...**), stonožky, mnohonožky, hmyz (**cvrčci, škvoři, švábi, snovatky, mšicovití, červi, kněžovití, síťokřídlí, brouci - slunéčko sedmítečné, tesařík, střevlík,**

potemník, dvoukřídlí - moucha, komár, motýli - babočky, bělásci, okáči, lišajové, blanokřídlí - včela, vos, čmelák, mravenec)

Park nabízí místo pro oddech, ale také sledování zvířat ve volné přírodě.

Národní park

Pojmem národní park rozumíme území člověkem málo ovlivněné s výskytem řady vzácných rostlin a živočichů, místo jedinečné v národním i světovém měřítku.

Ochrana je odstupňována do 3 zón přičemž v první platí tyto pravidla:

Není povolen pohyb mimo vyznačené cesty.

Zákaz staveb a hospodaření, které ne zachovává současnou stavbu a plochu kultur.

Zákaz táboření.

Zákaz pořádání hromadných sportovních akcí mimo vyhrazená místa.

Zákaz sběru rostlin - kromě lesních plodů.

Národní parky u nás jsou: KRNAP - Krkonošský národní park - který byl národním parkem vyhlášen roku 1963, čímž se stal naším nejstarším parkem. Naopak nejmladší je České švýcarsko. Největším a nejmenším parkem je Šumava a Podyjí.

Přírodní park

Přírodní park je území s malou hustotou osídlení a esteticky hodnotnou krajinou. Toto prostředí je využíváno zejména k rekreaci. V každém okrese jich několik najdeme. V Brně najdeme například přírodní park Baba, který se nachází v okolí Brněnské přehrady. Přírodní park Baba tvoří lesní komplexy v kopcovité krajině přibližně mezi Kníničkami, Medlánkami a Kuřimí. Turisticky je méně navštěvovaný než nejbližší okolí přehrady, přesto je však zajímavým územím. Svým návštěvníkům nabízí především klid. Nejvyššími vrcholy jsou Sychrov (463 m) a Velká Baba (446 m).

Použitá literatura:

- Vermeulen, N.: Encyklopedie stromů a keřů. Praha, 1998.
- Mezera, A.: Naše stromy a keře. Praha, 1969.
- Patočka, K.: Náš les. Praha, 1974.
- Gamlin, L.: Stromy. Bratislava, 1993.
- Zvíře - obrazová encyklopedie živočichů všech kontinentů. Praha, 2002. (přeložil Šmaha, J.)
- Adams, S.: dětská ilustrovaná encyklopedie - Živý svět. Bratislava, 1992.
- Zpěvák, J.: O ptácích. Praha, 1987.
- Duriš, S., J.: Z ptačí říše. Praha, 1965.
- Škodová, H.: Proč a jak? Zábavné v přírodě. Praha, 2002.

Ekologie, J.Šlégl a kol., Fortuna, |Praha 2002.

Průvodce přírodou - Životní prostředí, J. Reichlov, IKAR, Praha 1999.

<http://www.prygl.net/rejstrik/baba.php>